

Michael Cobabus Friedrich Dame

Disputatio Analytica, Quae exhibet Capitis 7. Epist. prioris ad Cor. Analysin : Cui annexum est, Contra Autorem Systematis Theologici de Prae-Adamitarum hypothesi, & Epistolae, cuius inscriptio est: Synagogis Iudaeorum universis, Quotquot sunt per totum terrarum orbem sparsae. Quod non melior conditio sit Christiani, qui ex Iudaeis, quam qui ex gentilibus est natus

Rostochi[i]: Richelius, 1657

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn772393559>

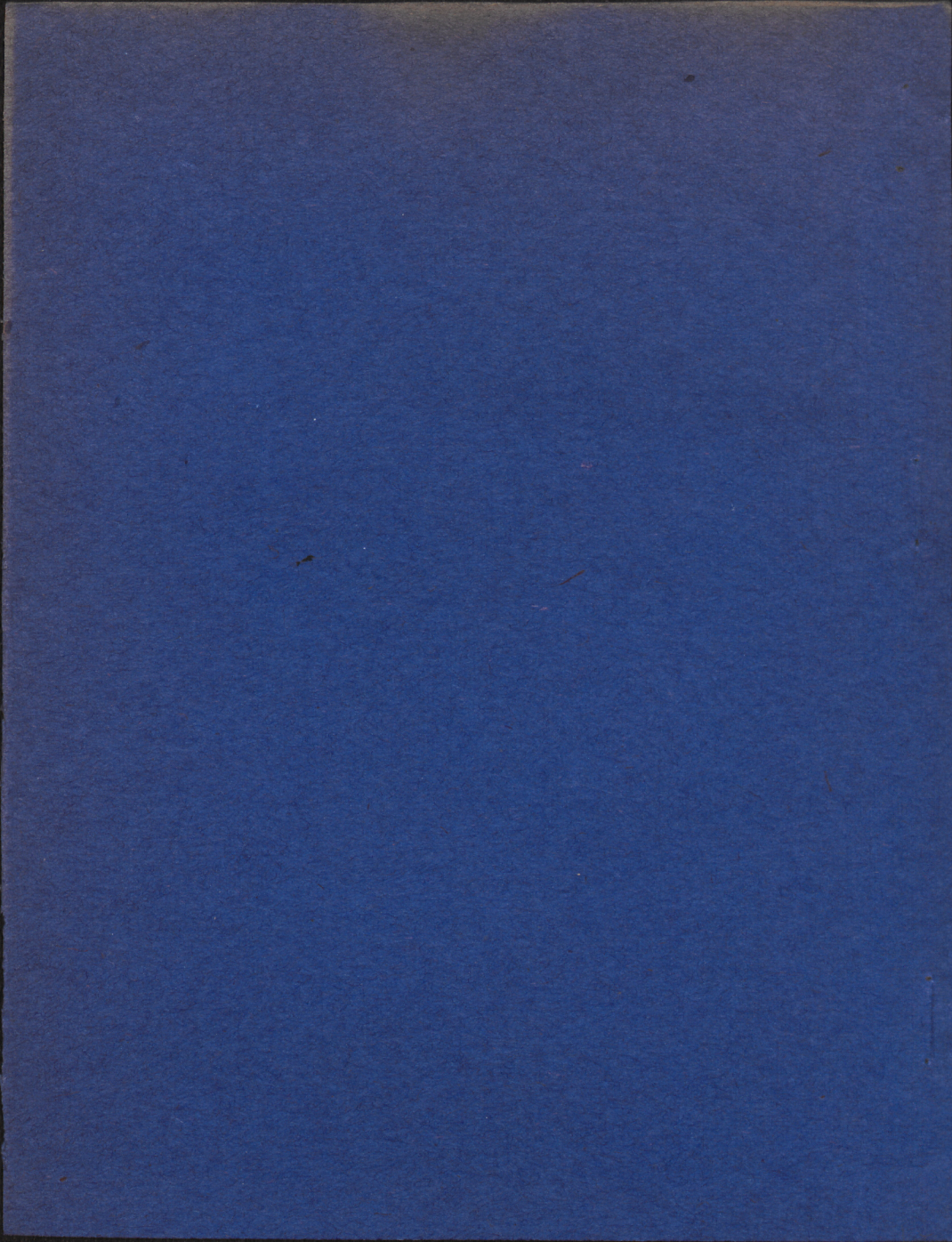
Druck Freier Zugang

RU Med 1657

Michael Golobus

Friedrich Same

157
52
46
I. N. D. J. C.
DISPUTATIO ANALYTICA;

Quæ exhibet

Capitis 7. Epist. prioris ad Cor.

ANALYSIN,

Cui annexum est,

Contra

Autorem Systematis Theologici de Præ-Adamitarum hypothese, & Epistolæ, cujus inscriptio est:

SYNAGOGIS

Judaorum universis,

Quotquot sunt per totum terrarum orbem sparsæ.

Quod non melior conditio sit Christiani, qui ex
Judæis, quàm qui ex gentilibus est natus.

Et quam

SUB PRÆSIDIO

DN. MICHAELIS COBABI

S. S. Th. D. & P. P. Præceptoris, Promotoris,
& Fautoris sui ætatem colendi,

*Ad diem 31. Jan. horis antemeridianis in Auditorio Majori
Publica eruditorum disquisitioni submittit*

FRIDERICUS DAME,
HOLSATUS.

ROSTOCKI,

Typis Johannis Richelii, Senatûs Typogr,

Anno c1717c LVII.

1657

Universitäts-
Bibliothek
Rostock

DISPUTATIO ANALYTICA

Exhibens

Analyfin Cap. 7. Ep. 1. ad Corinth.

Ocuerat Apostolus inter alia, quòd bonum esset, viro mulierem non attingere. Illud verò cum Corinthii non satis cognitum habebant ob varios casus, & dubia, quæ hic moveri poterant, ad Apostolum scribunt, & ab illo petunt, ut objectiones & dubia in Epistola proposita dissolvat. Significatum autem erat illi à familiaribus Chloæ, quòd contentiones essent inter Corinthios, & alius diceret: ego sum Pauli Discipulus: alius ego sum Apollinis Discipulus: alius ego sum Cephæ Discipulus: alius ego sum Christi Discipulus. Ipsi quoque innotuerat, Corinthios incestuosum privigni cum noverca conjugium tacitos ferre; coram prophano & Ethnico Magistratu non absque magno piorum & impiorum offendiculo litigare, sese mutuo vexare cum magno Ecclesiæ Christi dedecore, & sub prætextu libertatis Christianæ vagis libidinibus, aliisque sceleribus sese contaminare. Antequam igitur ad ipsorum epistolam respondet, illos non tantum hortatur, ut fugiant ejusmodi inanes contentiones, verum etiam reprehendit & acriter objurgat, quòd affectibus carnalibus indulgentes sese propter dona externa efferant, hominem impurum & horrendo scelere contaminatum ab Ecclesiæ societate non excludant, coram gentilibus vel Magistratu impio altercentur sub libertatis Christianæ prætextu: pro ludo jocoque, non verò pro peccato habeant, libidinibus & scortationibus sese dedere. Correctione verò & objurgatione præmissa, respondet cap. 7. ad quæstiones sive ob-

Respon-
dente
FRIDERICO DA-
ME, Hol-
sato.

A

jectiones

jectiones de matrimonio & cœlibatu propositas. Ubi initium facit à Transitione, & indicat, se ad novam materiam transire: nam *οὗτοι ἵνα ἐγγεγάρατά μοι*, de quibus mihi scripsistis, inquit in principio capitis: quasi dicat. Haecenus ego exposui, quidnam vobis sit faciendum, si pro veris & vivis Christi membris vultis haberi; nunc respondebo ad ea, in quibus hærentes meum desideratis iudicium & informationem.

Prima objectio est generalis, & sequenti enthymemate proponitur:

Mulierem non attingere viro est bonum.

E. Mulierem attingere viro est malum.

Antecedens non indigebat probatione, quia Apostolus ipse docebat, quod cœlebs vita, vel mulierem non attingere esset bonum. Consequens probatur, quia bonum & malum sunt opposita: si igitur mulierem non attingere viro est bonum: Sequitur, mulierem attingere viro esse malum. Nam mulierem attingere, & mulierem non attingere sunt opposita, oppositorum autem opposita sunt consequentia.

Respondet Apostolus ad consequens 1. distinguendo inter id, quod malum est simpliciter, & quod malum est secundum quid. 2. Negando, quod simpliciter sit malum viro mulierem attingere, quia (a) conjugium est remedium vitandæ scortationis, & extingvit libidinis ardorem. quod proponit v. 2. *Διὰ τὴν πορνείαν ἐγασθη* *πλὴν ἐαυτῶν γυναικῶν ἔχεται, καὶ ἐκείνη τὸ ἴδιον ἀνδρα ἔχεται.* Sed propter supra vitanda suam quisque uxorem habeat, & suum quæque virum habeat. Ubi matrimonium dicitur esse necessarium, ne cœlebs fiat πόρνη, & sese scortatione contaminet. Nam *ἡ πορνεία* significat commercium cum scorto, vel prostitutam pudicitiam, quæ est fugienda: *Φεύγετε πλὴν πορνείαν* inquit Apostolus 1. Cor. 6, 18. *τὸ πρὸς ἐσθὲν ἡλθὲν τὸ πρὸς τῆς ἀκαθαρσίας ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας.* Hæc enim est voluntas DEI sanctificatio vestra, ut abstinere a scortatione 1. Thes. 4. vers. 3. (B) Matrimonium contrahitur, ut vir debitam benevolentiam reddat uxori, uxor viro, quod 1. proponitur v. 3. *Τῇ γυναικὶ ὡς ἑαυτῇ*

7.2.

7.3.

ὁ ἀνὴρ τῷ ἰφειδομένῳ εὐνοίας ἀποδίδωται, ὁμοίως ἢ καὶ ἡ γυνὴ
τῷ ἀνδρὶ. Ubi matrimonium commendatur ab utili propter
mutuam benevolentiam, quæ debet esse inter maritum & uxorem
ne amor conjugalis lædatur, & animus viri ab uxore, vel uxoris
à viro abalienetur. 2. Probat respectu (α) uxoris, quia hæc ita ob-
stricta est viro, ut sui corporis jus non habeat in potestate, quod
proponit vers. 4. ἡ γυνὴ τῷ ἰδίῳ σώματι ὡς ἑξῆς ἑαυτῆς, ἀλλ' ὁ
ἀνὴρ: ὁμοίως ἢ ἡ ἀνὴρ τῷ ἰδίῳ σώματι ὡς ἑξῆς ἑαυτῆς, ἀλλ' ἡ
γυνή. Uxor proprii corporis jus non habet, sed maritus: simi-
liter & maritus proprii corporis jus non habet, sed uxor (β) mariti,
quia & hic devinctus est uxori & sui corporis jus non habet in po-
testate, quod proponit vers. eodem: ὁμοίως ἢ ἡ ἀνὴρ τῷ ἰδίῳ σώ-
ματι ὡς ἑξῆς ἑαυτῆς: similiter & maritus proprii corporis jus vel
potestatem non habet, sed uxor. Quibus expositis Corinthii ita
poterant opponere:

Uxor proprium corpus non habet in potestate sed vir, &
Vir non habet proprium corpus in potestate, sed uxor.

E. intermittere non possunt benevolentiam conjugalem.

Sed Apostolus respondet ad consequens: 1. Distingvendo inter
intermissionem, quæ conjux conjugem temerè privat, & defraudat
consuetudine conjugali, atque intermissionem, quæ conjuges ob
pias causas, quales sunt jejunium & preces, ad certum tempus ex
consensu non conveniunt. 2. Concedendo, quòd priori modo
non possit, nec debeat intermitteri benevolentia conjugalis, quod
1. proponit vers. 5. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους. Ne defraudetis vos in-
vicem. 2. Dissvadet ab inhonesto. Nam ἀποστερεῖν significat
privare, spoliare & defraudare. Objectum autem hujus privati-
onis est bonum, salutem & pacem conjugalem concernens. Si
itaque turpe est, vel hostem defraudare deposito, quomodo non
esset turpis, & inhonesta temeraria illa amoris conjugalis privatio
(β) à necessario. Nam per illam privationem conjuges sese ex-
ponunt insidiis Diaboli, qui nunquam dormit, sed occasionem
conjugium sanctam illam DEI ordinationem contaminandi per-
petuò quærit, & conjuges, occasione acceptâ, in horrenda præci-
pitat

pitat mala, quod proponit vers. eodem: ἵνα μὴ πεισθῆτε ὑμῶν
ὁ σατανᾶς διὰ τὸ ἀπειθεῖν ὑμῶν ne tentet vos Satanas propter
incontinentiam vestram. 3. Negando, quod postericā modo
non possit nec debeat intermitteri. Nam illa intermissio fit 1. abs-
que fraude, 2. utriusque consensu, 3. ob pias causas, quales sunt
jejunium & preces, quæ fiunt, quando extraordinaria necessitas
majorem quandam humilitatem & jejunium postulat, 4. ad cer-
tum duntaxat tempus, 5. ab Apostolo permittitur, non verò im-

7. 5. 6.

peratur, quæ rationes proponuntur v. 5. 6. Μὴ ἀποστρέψετε ἀλλή-
λους, εἰ μὴ ἢ ἂν ἐκ συμφώνως πρὸς καιρὸν, ἵνα χαλάσῃτε τὴ νη-
στία καὶ τὴν προσευχὴν: καὶ πάλιν ἵνα τὸ αὐτὸ συνέρχησθε. Τὸτο
ἢ λέγω κατὰ συγγνώμην, ὅτι κατ' ἑπιβουλήν. Ne fraudetis vos
invicem, nisi si quid ex consensu ad tempus, ut vacetis jejunio &
precationi: & rursus convenite in unum. Hoc autem dico se-
cundum indulgentiam, non juxta præceptum.

Hactenus Apost. respondit ad consequens: nunc progreditur, &
respondet ad antecedens: *Mulierem non attingere est bonum viro.* (α)
Concedendo, quod mulierem non attingere quibusdā bonum sit,
quod probat suo exemplo, quia sibi illud bonum fuit, quod probat
ex effectu, optat n. ut omnes homines essent sibi similes, & essent

7. 7.

absq; mundi sollicitudine quod proponit v. 7. Ἰέλω γὰρ πάντας ἁν-
θρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμεῖς ἵνα ὅλοι omnes homines esse, ut & ipse sum.
(β) Negando, quod mulierem non attingere omnibus sit bonū, quia
1. non omnibus datum est à DEO, ut extra matrimonium caste vi-
vant, quod proponit vers. eodem: ἀλλ' ἕκαστος ἵδιον χάρισμα
ἔχει ἐκ θεοῦ, ὃς μὴ ἔστι, ὃς ἢ ἔστι. Sed unusquisque pro-
prium donum habet ex DEO, alius quidem sic, alius autem sic.

7. 8.

2. Coelibibus & viduis est bonum, & non est bonum. Bonum si ta-
les manserint uti Paulus, quod proponit vers. 8. λέγω ἢ τοῖς ἀγά-
μοις καὶ τοῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστὶ, εἰ μὴ μείνωσιν ὡς καὶ ἐγώ: Di-
co autem coelibibus & viduis, bonum eis est, si manserint ut &
ego. Non est bonum, si sese non contineant, i. e. si animadver-
terint, quod donum continentie sibi à DEO non sit datum, sed à
naturā

naturā incitantur ad congressum appetendum, quod proponit v. 9. v. 9.
 εἰ ἢ ἄνθρωποι ἐκείνοι, ἀποκρίσασθαι, ἡ ἀποκρίσασθαι, quod si se non continent,
 contrahant matrimonium. 2. Probat vers. eod. nam satius est
 matrimonium contrahere, quā uri, i. e. præsstat in conjugio vi-
 vere, quā intus ardere flammis libidinum quod proponit v. eod.
 Κρείσσον γὰρ ἐστὶν ἀποκρίσασθαι ἢ ἀποκρίσασθαι. Ubi verbum ἀποκρίσασθαι non
 notat tenuem flammam cupiditatis, nemo enim tam castus est,
 quin interdum flammam cupiditatum sentiret, quod etiam fateri
 coguntur castissimi quique; sed graviores tentationes, quæ homi-
 nem exponunt scortationis malo, & periculo. 3. Bonum non est
 illis, qui matrimonio juncti sunt, quod 1. proponit implicitè. 2.
 Probat auctoritate ipsius Christi. Dicit itaq; v. 10. 11. Τοῖς ἢ ἡμετέροις
 λέγει παραγγέλλω, ἄνθρωποι ἐγὼ ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς
 μὴ χωρῆσθαι. At conjugatis præcipio, non ego, sed Domi-
 nus, uxor à viro ne separetur. Ubi distingvit inter præcepta.
 Quædam enim Apostoli ex ore Christi acceperant, quæ est hoc:
 Uxor à viro ne separetur. Nam Matth. 19, 9. dicit ipse Christus:
 dico enim vobis. Quod quicumque repudiaverit uxorem suam,
 nisi ob stuprum, & aliam duxerit, is committit adulterium: Quæ-
 dam verò ex ore Christi immediate non acceperant, sed ex generali
 doctrina de charitate, duce Spiritu Sancto, collegerant, quæ est
 quando Apostolus dicit v. 12. reliqua autem ego dico non Domi-
 nus, opinor autem, inquit, in fine capituli, quod ipse Spiritum DEI
 habeam. 4. Bonum non est fratri uxorem habenti infidelem, vel
 ad fidem Christianam nondum conversam, quando libens consen-
 tit, & ob religionem Christianam non detrectat habitare cum viro
 Christiano: huic quidem non Dominus sed Paulus dicit: uxorem
 ne dimittat, quod proponit v. 12. Τοῖς ἢ λοιπὸν ἐγὼ λέγω, ἐκ ὁ
 κύριος: εἰ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἀπίστην, καὶ αὐτὴ σιωπῶσα
 καὶ οὐκ ἐπιμένει μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφίετω αὐτήν. Reliquis autem ego di-
 co, non Dominus: Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc
 assentitur, ut habitet cum illo, ne dimittat eam. 5. Bonum non
 est uxori Christianæ, quæ habet virum infidelem vel gentilem vel
 alteri falsæ religioni addictum, quando ipse cupit habitare cum
 illa,

v. 10, 11.

v. 12.

A 3

illa,

γ. 13.

illa, quia & huic non quidem Dominus sed Paulus dicit ne virum dimittat, quod proponit vers. 13. καὶ γυνὴ ἢ ἥς ἔχει ἄνδρα ἁπί-
στον, καὶ αὐτὸς σιωπῶσκει ὀκνεῖ μετ' αὐτῆς μὴ ἀφίετω αὐτὸν.
Et mulier quæ habet maritum infidelem, & is assentitur, ut habitet
cum ea, ne dimittat illum. Quibus expositis, Corinthii ita po-
terant opponere:

Infidelium liberi sunt impuri.

E. Uxorem conversam sive Christianam attingere virum in-
fidelem, & maritum Christianum attingere mulierem
infidelem non est bonum.

Respondet itaque (α) ad antecedens 1. Distingvendo inter
conjugem utramque infidelem, & conjuges quarum vel uxor est in-
fidelis & nondum Christiana, maritus autem conversus & Christi-
anus: vel maritus est infidelis & uxor conversa & Christiana.

γ. 14.

2. Negando, quod posteriorum liberi sint impuri, quod 1. proponit
implicitè, 2. probat vers. 14. ἡγίαςαι τὸ ἐν αὐτῇ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ
γυναικί: καὶ ἡγίαςαι ἡ γυνὴ ἢ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρὶ. Sancti-
ficatus enim est maritus incredulus per uxorem: & sanctificata
est uxor incredula per maritum, 3. Concedendo, quod priorum
liberi sint impuri, quod proponit vers. eod. Παιὲ ἄρα τῶ πύνα
ὑμῶν ἀκάθαρτοι εἰσι alioquin filii vestri immundi essent. (β) Ad

γ. 15.

consequens 1. Distingvendo inter separationem, quæ fit ex parte
infidelis, vel ex parte fidelis & conversi sive Christiani. 2. Con-
cedendo bonum esse non attingere uxorem infidelem vel nondum
Christianam, si ab illius parte ex odio religionis Christianæ,
malitiosè facta est separatio quod 1. proponit V. 15. εἰ ἢ ὁ ἄπι-
στος χωρίζεται, χωρίζεσθω. Quod si incredulus discedit, disce-
dat. 2. Probat vers eod. Quia 1. σὺ δεδύλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ
ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοῖσιν. Non est servituti subjectus frater aut
soror in ejusmodi. 2. DEUS virum aut Sororem non vocavit ut
cum infideli conjugè, à qua malitiosè est desertus, litiget coram
iudice infideli de causa separationis, sed in pace nos vocavit, ut
tranquillè vivamus, quod proponit vers. eod. εἰ ἢ ἐιρήνῃ κέκλη-
κεν ἡμῶς ὁ Θεός. 3. Negando quod non bonum sit, ut uxor con-
versa non attingat maritum infidelem, & nondum Christianum,

quod 1. proponit implicitè, 2. probat quia uxor conversa ignorat, utrum sit virum infidelem servatura, & vir conversus ignorat an uxorem infidelem sit servaturus, & vitæ sanctimonia commoturus illam, ut amplectatur religionem Christianam quod proponit
v. 16. Τι γὰρ οἶδας γυναικί, εἰ τὸ ἄνδρα σώσεις; ἢ πὶ οἶδας ἄνδρα, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις. Qui namque scis mulier, an maritum scis servatura? aut qui scis vir, an uxorem scis servaturus.

γ. 15.

Quibus absolutis Apostolus concludit, & svadet, ut unusquisque sicuti ei DEUS, donum partitus est, & ut ipsum Dominus vocavit, ita incedat, atque dono suo rectè utatur, nihilq; supra vires sibi à DEO datas, & contra vocationem suam faciat, quia 1. à Domino ita vocatus est. 2. à Domino habet donum. 3. Hæc est dispositio Apostoli in omnibus Ecclesiis, ut quisque, sive agat coelibem vitam, sive matrimonium contraxerit, suam observet vocationem, & in illa sicuti Christianum decet, piè vivat. quod proponit v. 17. Εἰ μὴ ἐκείτω ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον ὡς κέκλικεν ὁ κύριος, ἕτω ἀειπίστῳ καὶ ἕτως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάσαις διατάξομαι. Sed ut unicuique donum partitus est DEUS, ut unumquemque vocavit Dominus, ita incedat: & ita in Ecclesiis omnibus dispono. 1. Convertit sese ad Judæos & gentiles Christianos, (a) in genere, & docet Christianismum non esse alligatum huic vel illi populo, nihilq; referre, an Christianus sit natus ex Judæis sive gentilibus: quod 1. proponit v. 18. Ὁτι περιμεμνημένος τις ἐκκλησίᾳ; μὴ ἐπιστάθῃς ἐν ἀκροβυστίᾳ τῆς ἐκκλησίᾳ; μὴ περιμενέσθῃς.

γ. 17.

Circumcisus aliquis vocatus est? ne attrahat præputium, in præputio aliquis vocatus est? ne circumcidatur. 2. Probat, nam Christi religio vel professio Evangelica non præfert Judæum gentili neque gentilem Judæo, sed illos commendat, qui piè vivunt, & juxta DEI præcepta ambulant, sive illi habeant præputium, sive sint circumcisi. Nam ἡ περιεμνήσθῃς ἐστὶν, καὶ ἡ ἀκροβυστία ἐστὶν ἐστὶν, ἀλλὰ τῆρησις ἐνταλῶν θεοῦ. Circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed observatio mandatorum DEI.

γ. 18.

Svadet itaque denuo, ut unusquisque sive sit Judæus, sive gentilis in eavocatione, in qua vocatus est, persistat, sibiq; persvadeat.

γ. 19.

svadeat, quemlibet verum Christianum in quocunque vitæ statu DEO placere, & veram pietatem posse colere, & exercere, quod proponit v. 20. *ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήσει, ἐν ταύτῃ μέντω.*

v. 20.

Unusquisque in ea vocatione, in qua vocatus est, in ea maneat. (β) In Specie ad servos Christianos, arbitantes servitutem esse gravem molestiam, & Christiano indignam, eamq; obstare pietati & vitæ Christianæ. Nam illos hortatur, ut sese non crucient,

v. 21.

quod sint servi, quod proponit v. 21. *Δὲλθὸς ἐκλήσεως μὴ σοι μελέτω;* Servus vocatus es; ne sis anxius. Hic poterat opponi Unusquisque in ea vocatione debet manere, in qua vocatus est.

E. Servus non debet fieri liber.

Respondet Apostolus ad consequens 1. Distingvendo inter libertatem, quam servus Christianus legitimè consequitur, & libertatem, quam accipit per media illegitima. 2. Negando, quod simpliciter non debeat fieri liber, sed si priori modo libertatem nancisci potest, eam potius utatur, quod proponit v. eod. *εἰ καὶ δυνάσασαι ἐλεύθερος γινώσκῃς, μάλλον χεῖσασαι,* sed si potest etiam liber fieri, potius utere. 3. Svadendo ab honesto, ut posteriori modo libertatem servus Christianus non expetat, quia servus Christianus 1. in Domino est vocatus, 2. est libertus Domini, qui liber est à servitute peccati, Diaboli & mortis æternæ, quod proponit vers. 22.

v. 22.

ὁ ὃς ἐν κυρίῳ κληθεὶς δὲλθὸς ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν; Nam qui in Domino vocatus est servus, libertus est Domini: 4. Disvadendo ab inhonesto, ut servus Christianus per media illicita quaerat & expetat libertatem, quia (α) non is, qui illegitimè fit liber est Servus Christi, sed qui liber est vocatus, quod proponit vers. eod. *ἀμείως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δὲλθὸς ἐστὶ χεῖσας;* Similiter qui liber vocatus est, servus est Christi.

v. 23.

(β) Servi pretio sunt empti, & angvine Christi, quo nihil est pretiosius redempti, quod proponit vers. 23. *ἡμῶς ἠγοράσθητε* pretio empti estis. (γ) Per libertatem Christianam, & dum desinit esse servus Christi, fit servus hominum, qualis non debet, nec potest esse servus Christianus,

fianus, quod proponit vers. eod. *μη γίνεσθε δούλοι ανθρώπων*: nolite fieri servi hominum.

Responsione, quâ Apostolus respondit ad consequens, absolutâ, repetit antecedens, & ut unusquisque in ea vocatione maneat, in qua vocatus est, svadet 1. ab honesto, quia veri Christiani omnes sunt fratres spirituales, sive illi sint servi, vel liberi; Judæi vel gentiles; cœlibes vel matrimonio juncti, 2. Ab utili, quia in vocatione, in qua vocatus est, manere, est apud DEUM manere. quod proponit vers. 24. *εἰσὶν ὃ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν ἰσχύι μὴ ἐπιχωπιζέσθε τὰς χεῖρας*. In quo unusquisque vocatus est, fratres, in hoc maneat apud DEUM.

v. 24i

Hactenus Apostolus fecit Digressionem rhetoricam, & ad varias quæstiones, quarum declaratio hic erat necessaria, respondit: nunc credit ad v. 8 In eo dixerat cœlibibus, & viduis bonum esse, si manserint, ut & ipse maneret. Quia autem illud non probaverat, neque exposuerat, quomodo illud sit bonum, & non sit bonum, in eo porro est occupatus, ut satisfaciat illis, qui ita poterant opponere.

Conjugium non inire cœlibibus est bonum.

E. Conjugium inire cœlibibus est malum.

Antecedens proponitur v. 8. ubi Apostolus docet: cœlibibus & viduis bonum esse, si sic manserint. Consequens probatur, quia conjugium non inire, & conjugium inire sunt opposita, quorum opposita sunt consequentia. Respondet (a) ad antecedens 1. concedendo. Fundamentum autem, quo illud probat, non est DEI mandatum in Veteri Testamento propositum. Nam Moses de virginitate servanda nihil præceperat; sed Apostoli sententia & consilium, quod verò non affertur ex humana rationis arbitrio, sed Spiritus Sancti ductu secundum misericordiam, quâ DEUS ipsi dederat fidum esse, ut tanquam fidelis Christi servus ea doceret, & scriberet, quæ vocationi suæ, & voluntati divinæ essent conformia, quod proponit v. 25. *οὐκ ἔχω ἐπιταγήν ἢ κελεύσιν ἀπὸ κυρίου περὶ τῶν παρθέτων*. De virginibus autem imperium Domini non habeo. Sententiam verò

v. 25

B

am verò

am verò meam hac in re dico, ut cui Dominus per misericordiam dederit fidum esse. 2. Distingvendo inter id, quod bonum est simpliciter, & quod bonum est comparatè vel secundùm quid. 3. Concedendo, quod posteriori modo bonum sit conjugium non inire

ψ. 26.

quod proponit v. 26. Νομίω ἐν ἴσῳ καλὸν ὑπαρῆεν ἀλλ' οὐκ εἶναι ὡς οὐκ ἀνάγκη, ὅτι καλὸν ἀποφύγει τὸ ἕτως ἐν αἰ. Existimo igitur hoc bonum esse propter instantem necessitatem, bonum hoc inquam esse homini ita esse. Distingvendum igitur est inter illum, qui alligatus est uxori, & qui ab illa est solutus. Nam illi bonum est, ut non quærat propter instantem necessitatem dissolutionem, cui propterea Apostolus svadet, & injungit, ut, quando periculum & persecutiones instant, atqve Ecclesiæ incumbunt, solutionem non quærat. quod proponit v. 27. Δέδεσται γυναικί; μὴ ζητῆ λύσιν. Alligatus es uxori? ne quære dissolutionem. Huic verò svadet, ut propter instantem necessitatem, uxorem non quærat, quod proponit vers. eodem. Δέλυσται ἀπὸ γυναικός; μὴ ζητῆ γυναῖκα solutus es ab uxore? ne quære uxorem.

ψ. 27:

(β) Ad consequens 1. Distingvendo inter malum culpæ, & malum pœnæ. 2. Negando, quod conjugium inire, uxorem ducere, & viro nubere sit malum culpæ, quod proponit vers. 28. Ἐὰν ᾖ καὶ γήμης, οὐκ ἥμαρτις. καὶ ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐκ ἥμαρτις. Quod si etiam duxeris uxorem, non peccasti: & si nupsit virgo, non peccavit. 3. Concedendo, quòd vita conjugalis secum trahat multa mala pœnæ, multas molestias, & difficultates, à quibus vita cælebs non ita vexatur, vel etiam planè immunis est, quod proponit vers. eodem. Ὅλοιπον ᾖ τῆ σαρκὸς ἔξουσι οἱ ζῆῶτες. Sed afflictionem in carne habituri sunt, qui sunt hujusmodi. Ubi unâ voce complectitur omnes conjugii molestias, non ut cogitemus, unam duntaxat esse afflictionem vitæ conjugalis, sed ut piè statuamus, Apostolum specialiter externa conjugii mala non voluisse commemorare, ut parceret illis, qui vel matrimonio juncti sunt, vel matrimonium contrahere meditantur, ne calamitates matrimonii specialiter persequens, illorum fortem videretur exasperare: horum autem pium propositum dissvadere, & impe-

ψ. 28.

& impedire, quod proponit vers. eodem. *ἐγὼ ἢ ὑμῶν Φείδομαι*:
ego verò vobis parco. Ut autem piæ conjuges in suis afflictioni-
bus animum non abjiciant, sed vitæ conjugalis mala modera-
te, & animo tranquillo ferant, 1. Docet, illa non esse diuturna, sed
cum ipso tempore, & hominis ætate citò transire quod proponit
V. 29. *Τὸ πρὸς ἡμῖν, ἀδελφοὶ ὁ καιρὸς σωτηρίας*: Cæte-
rum illud dico, fratres, tempus breve est: quasi diceret: calami-
tates matrimonii ob certas causas quidem non commemoro; il-
lud autem dico, fratres, tempus istarum calamitatum est breve &
momentaneum. 2. Pii conjugibus certas regulas observandas
proponit, & dicit *ἃ ἅπαν ἐστίν*: Illud reliquum est, & desiderat-
ur, ut, si velint mala conjugii moderatius ferre, sequentes regu-
las sibi habeant commendatas.

γ. 29.

Prima est: *Qui habent uxores, sint ut non habentes*, quam propo-
nit vers. 29. *ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ᾧσι*:
ut & qui habent uxores, sint ut non habentes. Quæ regula non
vult, ut maritus in rebus adversis uxorem, commodam vitæ hu-
manæ sociam negligat, eiq; ope, consilio, & aliis, quæ vita con-
jugalis requirat, non succurrat, sed ab illa non dependeat, & in il-
lius gratiam sub prætextu pacis, & tranquillitatis domesticæ, vel
propter voluptatem, & delicias temporales intermittat, quod Do-
minus jubet, ejusq; honori, & voluntati convenit.

Secunda est: *Qui flent sint tanquam non flentes*, quam proponit
V. 30. *καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες*. Quæ regula vult, ut
piæ conjuges in rebus adversis cogitent, quòd habeant in mundo
suos hostes, atqve propterea mala vitæ præsentis animosè, & im-
perterrito animo ferant; ne hostes illa pensitantes inveni-
ant, quo delectentur, & sese oblectent: vel etiam meminerint, af-
flictiones hujus vitæ esse momentaneas, & apud pios signa divinæ
gratiæ.

γ. 30

Tertia est: *Qui gaudent sint tanquam non gaudentes*, quam propo-
nit v. eodem. *καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες*. Hæc regula
vult, ut piæ conjuges, objecto lætitiæ accepto, diligenter perpen-
dant, quòd in hac vita nihil sit constans, nihil perpetuum; sed om-
nia sint lubrica, & vana.

B 2

Quarta

Quarta est: *Qui emunt sint tanquam non possidentes*, quam proponit v. eodem: *Καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες*. Hæc regula vult, ut piæ conjuges bona caduca ita possideant, ut cogitent, illa hodie esse in sua; cras verò in alterius potestate. Nam quod Dominus dedit, illud Dominus sæpe solet auferre.

¶.31. Quinta est: *Qui vivuntur hoc mundo sint ut non abutentes*, quam proponit vers. 31. *Καὶ οἱ ζῶντες τῷ κόσμῳ ἴστε ὡς μὴ κατὰ ζῶντες*. Hæc regula vult, ut piæ conjuges, quando conversari coguntur, vel cum illis, qui mundo serviunt, & Christo non adherent, ita rem suam agant, & tractent, ne ledant suam conscientiam, neque in mundi vanitate cum illis, qui peccato serviunt, mentem defixam habeant, ne piè honestèq; vivere desinant, & Christum, quo nihil est svavias, è corde suo amittant. Hujus regulæ usus cum sit rarissimus (quis enim mundo non abutitur?) Apostolus illam non simpliciter profert sicuti priores regulas, sed etiam causam subjungit, propter quam piæ conjuges mundo non abutentur, quando dicit v. eodem *προαγὼ γὰρ τὸ ἄχρημα τῷ κόσμῳ ἴστε*: præterit enim species hujus mundi, i. e. splendor, favor, honor & gloria hujus seculi similis est umbræ, flori, fumo, bullæ, & similibus.

¶.32. Sexta regula est: *Sint absque sollicitudine*, quam proponit v. 32. *Θέλω ἢ ὑμᾶς ἀμεριμναεῖν αἰναί*. Volo autem nos absque sollicitudine esse. Hæc regula non vult, ut piæ conjuges nihil curent res divinas, felicitatem publicam, & alia vocationis suæ negotia, sed ut sint absque mundi sollicitudine, quæ animum distrahit, vexat, turbat, torquet, atque inquietum reddit. Ad quam sollicitudinem cum parentes sint proclives: alius enim quærit quomodo placiturus sit uxori: alius nimis occupatus est curis de alenda familia: alii aliis mundi vanitatibus vacant; nihil autem magis à pietatis exercitio avocet, quam per mundi sollicitudinem in varias curas distrahi: Apostolus non simpliciter dicit, ne sitis solliciti, sed volo, vos esse absque sollicitudine, quia illam ipse Salvator serió prohibet, & dissvadet (1) ab inhonesto. Nam hæc sollicitudo facit, ut velimus duobus Dominis servite, & mundo atque DEO placere,

placere, quod est impossibile. Nam nemo, inquit, Dominus noster Jesus Christus potest duobus Dominis servire, aut enim unum habebit odio & alterum diligit: aut uni adhærebit: & alterum contemnet: Duobus Dominis, inquit, nemo potest servire, quales sunt DEUS & Mammon. Nam non potestis, ait Servator, DEO servire, & Mammonæ. Hæc facit, ut obliviscamur divinæ providentiæ, & oculos non vertamus ad volatilia cœli, quæ non serunt, neque metunt, neque convehunt in horrea; dum non eo, quo decebat, animo perpendimus, illum esse nostrum patrem, qui illa omnia alit, nos verò, quia sumus meliores, & illa longè præcellimus, non deseret. Hæc facit, ut simus solliciti de indumento; non verò piè cogitemus, quomodo lilia agri crescant, & non laborent, lilia, quorum pulchritudo, universam Salomonis, quæ amictus fuit, superant gloriam. Hæc facit, ut non diligenter expendamus, illum esse nostrum patrem, qui gramen pulchritudine vestit, & parum simus fidentes, patrem nostrum cœlestem multò magis nos curare, quàm herbam agri, quæ hodie extat, & cras in cibanum mittitur. Hæc facit, ut Christiani fiant similes gentibus, & non tantùm cum illis dicant quid edemus, aut quid bibemus, aut quo operiemur, sed etiam de crastino sint solliciti, non cogitantes, crastinum diem sui ipsius curam esse habiturum, & diei suam afflictionem sufficere. (2) Ab inutili, quia reddit Christianos similes illis, qui sollicitè cogitant, quomodo addant ad staturam suam cubitum unum. (3) A non necessario, quia pater noster cœlestis novit, quibus indigeamus, atque opus habeamus. Illam autem sollicitudinem, quâ solliciti sumus de illis, quæ sunt DEI, nobis quam diligentissimè commendatam habeamus, svadet Dominus noster Jesus Christus (1) *ab honesto*, quia per illam quarimus regnum DEI, & illius justiciam. (2) *Ab utili*, quia sic ista omnia quibus indigeamus, nobis adjicientur. Quibus absolutis Apostolo poterat objici.

Cœlebs est absque sollicitudine; Conjuges autem non sunt absque sollicitudine.

E. Uxorem ducere, & viro nubere, non est bonum.

B ;

Respon-

Respondet itaqve 1. ad Antecedens (α) Distingvendo inter sollicitudinem hujus mundi, & sollicitudinem, qvâ quis sollicitus est de iis, qvæ sunt Domini. (β) Concedendo, qvòd caelebs sollicitus sit de iis, qvæ sunt Domini. qvòd proponit v. 32. ὁ ἀγαμέμνων ἔα τὸ κύριον, πῶς δέξομαι τὸ κύριον. Qui caelebs est sollicitus est de iis, qvæ sunt Domini, qvomodo placiturus sit Domino. (γ) Concedendo, qvòd (1) qvi duxit uxorem sit sollicitus de iis, qvæ sunt mundi, qvòd proponit v. 33. ὁ ἡρακλῆος μεμνημένος ἔα τὸ κόσμον, πῶς δέξομαι τὴν γυναῖκα. At qvi duxit uxorem, sollicitus est de iis, qvæ sunt mundi, qvomodo placiturus sit uxori. (2) Qvæ nupta est, sollicita sit de iis qvæ sunt mundi, qvòd proponit v. 34. μεμνημένη ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένη, ἡ ἀγαμέμνων μεμνημένη τὸ τὸ κύριον, ἵνα ἡ ἀγάπη καὶ σώματα καὶ πνεύματα. ἡ ἡρακλῆος μεμνημένη τὸ τὸ κόσμον, πῶς δέξομαι τὸ ἀνδρὶ. Discretæ sunt, ea qvæ est uxor, & ea qvæ est virgo. &c.

v. 33.

v. 34.

2. Ad Consequens (α) Distingvendo inter illos qvi continere se possunt, & sese non possunt continere. (β) Negando, qvòd illis Christianis, qvi donum continentia non habent, non bonum sit uxorem ducere, & viro nubere; Nam qvæ Apostolus dixit, ea in nostram utilitatem dixit; non ut constringat nostras conscientias, & laqueum nobis injiciat, sed ut decenter, & aptè adhaerescamus Domino, illudq; intermittamus, per qvòd à Christo Domino nostro possumus abstrahi, qvòd proponit v. 35. Ἰσαὶ ἡ σοφία τοῦ ὁμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω. ἔχ' ἵνα βέβηχον ὑμῖν Ἰπιδάλων ἀλλὰ σοφία τοῦ εὐαγγελίου καὶ εὐσεβείαν τὸ κύριον ἀπεσιπάτως. Hoc autem ad utilitatem vestram, dico, non ut laqueum vobis injiciam, sed ut decenter, & aptè adhaerescatis Domino absqve ulla distractione.

v. 35.

Svadet itaqve (1) ab honesto, ut si quis existimat, sese aliquid indecorum in virginem suam committere &c. qvòd vult iaciat, non peccat, qvòd proponit v. 36. Εἰ ἡ ἡρακλῆος μεμνημένη ἔα τὸ κύριον, ἵνα ἡ ἀγάπη καὶ σώματα καὶ πνεύματα. ἡ ἡρακλῆος μεμνημένη τὸ τὸ κόσμον, πῶς δέξομαι τὸ ἀνδρὶ. Si verò quis sese existimat aliquid indecorum in virginem suam committere, si

v. 36.

florem

florem ætatis excedat, & ita debet fieri: quod vult faciat, non peccat: jungantur matrimonio.

(2) Ab Honesto, ut si quis perstat firmus in corde &c. ut ser-
vet suam virginem, bene facit, quod proponit v. 37. Ὁς ἢ ἔσηκεν
ἰδραὶ ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξέσται ἢ ἐχθ' ἀπὸ
τῶ ἰδριε θελήσει. καὶ ἴατο κέκερικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸ τη-
ρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιῶν. Qui verò perstat firmus
in corde, nec adigitur necessitate, sed in potestate habet propriam
voluntatem, & hoc decrevit in corde suo, ut servet suam virgi-
nem, benè facit.

ψ. 37.

Ex hiscè cum satis eluceſcat, quòd (1) uxorem ducere, & viro
nubere non sit malum simpliciter sed comparatè & alicui. (2)
Cælibatus bonus sit non simpliciter, sed comparatè & alicui:
Apostolus tandem concludit & dicit v. 38. ὡςτε καὶ ὁ ἐκκαταμίζων,
καλῶς ποιῶ ὃ ἢ μὴ ἐκκαταμίζων κρεῖσσιν ποιῶ. Itaque qui dat nu-
ptum, benè facit: qui verò non dat nuptum, melius facit.
Hisce expositis revertitur Apostolus ad v. 11. In eo dixerat: quòd
si sese uxor separaverit, maneat cœlebs, aut viro reconciliator: &
vir uxorem ne dimittito. Contra hæc verba Apostoli Corinthii
ita poterant argu-mentari.

ψ. 38.

Paulus vult, ut uxor, quæ sese separavit à viro, maneat
cælebs.

E. Uxorilicium est sese separare à viro, si modò maneat
cælebs.

Respondet Apostolus 1. ad Antecedens v. 10. 11. (α) *Distin-*
guendo (1) inter separationem, quæ sit temerè, malitiosè, pertina-
citer, & contra legem Christi: & inter separationem, quæ cum
lege, & voluntate Christi non pugnat. (2) Inter uxorem, quæ cæ-
lebs est liberâ voluntate, vel cui cælibatus est donum DEI: &
uxorem, quæ cælebs est coactè per judicis sententiam, & cui cali-
batus est pœna. (β) *Negando*, quòd uxor, quæ sese separavit
à viro temerè, malitiosè, pertinaciter, & contra Christi præce-
ptum, atque voluntatem, debeat manere cælebs liberè. Nam isti
uxori non Paulus, sed Dominus Jesus Christus præcipit: uxor à vi-

ro ne

ro ne sese ipsa separato. Vult itaqve Paulus v. 11 ut ejusmodi uxor pertinax caelebs maneat coactè per judicis sententiam, aut viro juxta Christi præscriptum, vel modo in Ecclesia usitato, reconcilietur. Quamobrem per modum imperativum, inquit, v. citato *μένετω ἀγαμέ*, maneat illa caelebs ἢ *τῷ ἀνδρὶ κατὰ ἀγάμειω* aut viro reconciliator.

v. 39.

2. *Ad Consequens* (1) Negando, quia uxor, quamdiu vir vivit, non est libera, quod proponit v. 39. *γυνὴ δεδεσμένη νόμῳ ἐφ' ὅσον ζῶντον ὃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς*: Uxor alligata est legi, quamdiu vivit vir ipsius. (2) Concedendo, quòd sit libera, quando maritus ob-

dormivit, quod (α) proponit v. eodem. *ἐὰν ᾗ κειμηθῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλεύθερα ἔστιν*. Quod si obdormierit vir ipsius, libera est.

(β) Probat, quia (1) habet libertatem alias nuptias contrahendi, quod proponit v. eodem *ἐλεύθερα ἔστιν ὡς καὶ καὶ ἡμεῖς*. Ubi

Apostolus agit non tam de tempore nubendi, quam de persona, cui uxor post viri obitum nubat. Siquidem non dicit uxor nubat quando voluerit. Ne autem cæco libidinis furore abrepta sine precibus, & amicorum consilio, intuitu pecuniæ, vel alterius vanitatis, secundas contrahat nuptias. Subjungit Apostolus: *μόνον ἐσ*

κονεῖω, tantum in Domino i. e. sufficet si in timore DEI, aliis mundi vanitatibus posthabitis, denuò matrimonium ineat. (2) Tum caelebs illa est liberè, & cælibatus ipsi potest esse DEI donum:

tum beata est, si contrahit religiosè matrimonium: sed beatior est, si ita manet, quod proponit v. 40. *Μακροβιώτερον ἔστιν ἐὰν ἔστω*

v. 40.

μείνη. Sed beatior est si ita manet. Cujus assertionis fundamentum non est lex Christi: (hæc enim viduæ non injungit, ut caelebs maneat) sed Pauli sententia Spiritus S. ductu proposita quod proponit v. eodem. *Μακροβιώτερον ἔστιν ἐὰν ἔστω μείνη καὶ τῷ*

ἐμῷ γνώμην. *δοκῶ ᾗ καὶ γὰρ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν*. Sed beatior est si ita maneat, secundum meam sententiam: videor autem mihi

& ego Spiritum DEI habere.

& ego Spiritum DEI habere.

QVæ analysi absoluta, Quæritur, An melior sit conditio Christiani, qui natus est ex Judæis, quam ex gentilibus? Autor Systemat. Theologici de PræAdamitarum hypothese in principio Epistolæ,

στολῆς,

stolæ, cujus inscriptio est: Synagogis Judæorum universis, quot quot sunt per totum terrarum Orbem sparsæ, scribit: *Natio sancta & electa! filij Adam, qui fuit filius DEI, atque adeo & ipsi filij DEI salutem vestram vobis precatur, nescio quâ, atque utinam ex vobis unus.* Sed longè aliter docet Apostolus Paulus. Ille cap. 7. v. 17. Epistolæ 1. ad Corinth. convertit sese ad Judæos, & gentiles Christianos in genere, & docet, professionem fidei Christianæ non esse alligatam huic, vel illi populo, nihilq; referre, an Christianus sit natus ex Judæis, sive ex gentilibus. quod proponit v. 18. circumciscus aliquis vocatus est? ne attrahat præputium, in præputio aliquis vocatus est? ne circumcidatur. Nam Christi religio, vel professio Evangelica non præfert Judæum gentili, neq; gentilem Judæo, sed illos commendat, qui piè vivunt, & juxta DEI præcepta ambulant, sive illi sunt præputium, sive circumcisi. Nam circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed observatio mandatorum DEI. Svadet itaq; ut unusquisq; Christianus, sive origine sit Judæus, sive gentilis, in ea vocatione, in qua vocatus est, persistat. Si dicitur meliorem esse conditionem Judæorum propter prærogativam, quæ ipsis est concedenda. Respondet Apostolus in Epistola ad Romanos c. 2. & (a) docet, eandem esse conditionem Judæorum, & gentilium, quia 1. non est personarum respectus apud DEUM v. 11. 2. Idem exitus manet illos, qui in lege peccarunt, & qui sine lege peccarunt v. 12. (b) Refutat Judæos, qui sese præferebant gentilibus propterea, quod 1. audirent legem Moysis, Ethnici autem illi essent destituti, 2. essent Judæi, 3. acquiescerent in lege DEI, gloriarentur in DEO &c. gentiles autem essent imperiti, insipientes, in tenebris versantes &c. 4. essent circumcisi, Gentiles autem incircumcisi. Nam 1. negat quod gentiles sint destituti lege v. 15. 2. Svadet Judæis, ut non glorientur, quod sint Judæi v. 28. 3. Probat, quod Judæi non sint duces sæcorum in tenebris versantium &c. v. 21. 22. 23. &c. 4. Probat, quod circumcisio externa non proficit v. 25. 26. &c. (y) Affirmativâ Judæorum sententiâ de prærogativa refutatâ atque rejectâ, negativam ex Scriptura Sacra Apostolus defendit, & ita argumentatur:

Judæi,

Judæi & Græci omnes sunt sub peccato.

E. Judæi nullo modo præcellunt.

Antecedens 1. proponit cap. 3. v. 9. 2. Probat Scripturæ testimoniis, quando immediatè subjungit: Sicut scriptum est: Non est justus, ne unus quidem. Non est, qui intelligit, non est, qui exquirat DEUM. Omnes deflexerunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui exerceat bonitatem, non est usque ad unum. Sepulcrum apertum guttur eorum. Quorum os execratione, & amarulentia plenum est. Veloces pedes illorum, ad effundendum sanguinem. Contritio, & calamitas in viis eorum. Et viam pacis non cognoverunt. Non est timor DEI coram oculis eorum. *Consequens* proponit v. 9. Quid igitur? præcellimus? nullo modo. Si verò dicitur.

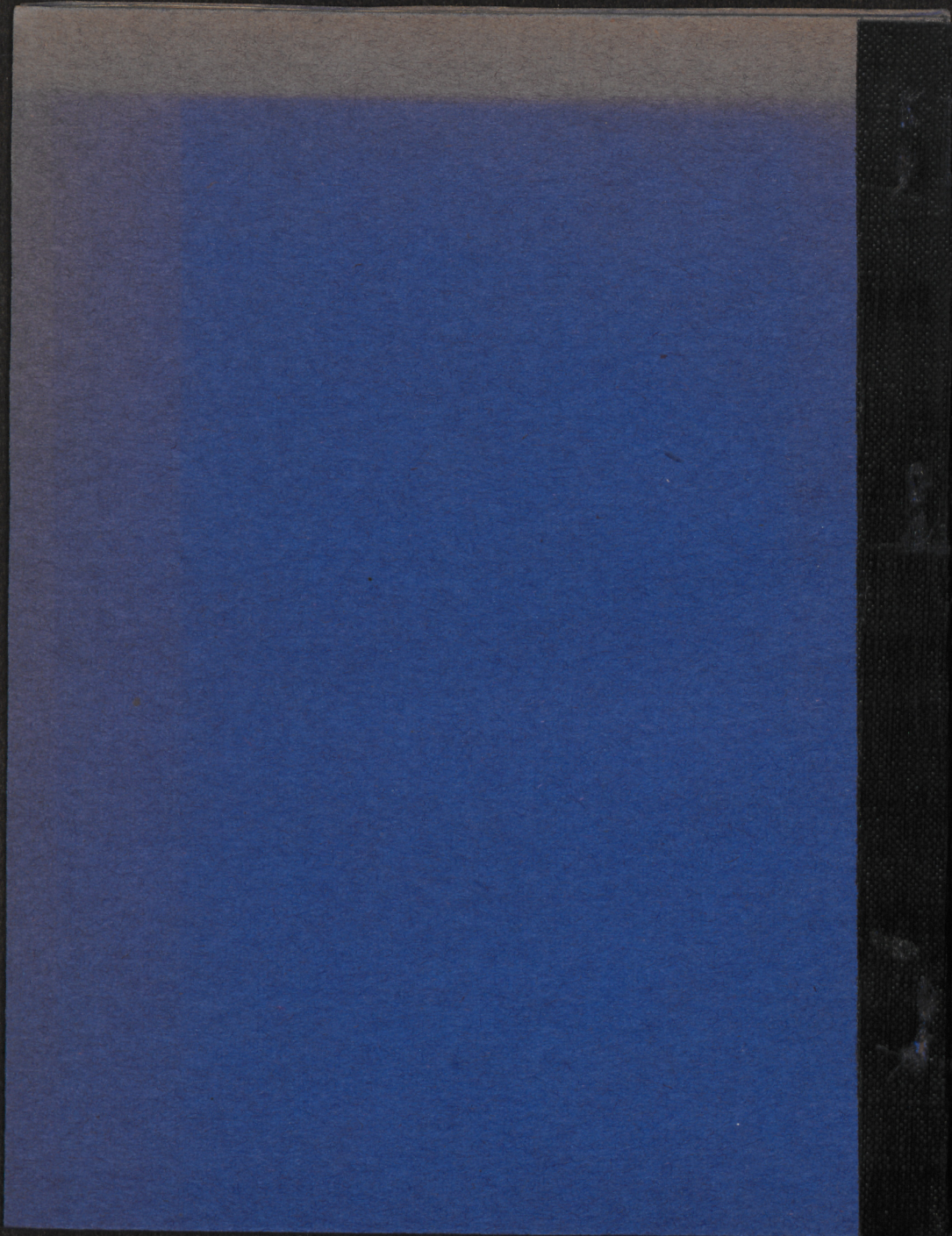
Scriptura in citatis locis non loquitur de Judæis, sed gentibus.

E. Scriptura in citatis locis non infringit Judæorum præcellentium.

Respondet Apostolus ad *Antecedens*. Scimus autem, quod quæcunque lex dicit, illa omnibus hominibus dicit, ut nemo præcellat, sed omne os obturetur, & totus mundus obnoxius fiat DEO v. 19. Nulla itaque est Judæorum prærogativa, quæ potuit movere Autorem Systematis Theol. de PræAdamitarum hypothese, ut scriberet Synagogis Judæorum universis, quotquot sunt per totum terrarum orbem sparsæ. *Salutem vestram vobis precatur, nescio quis, atque utinam ex vobis unus.* Nam non est Judæus, neque Græcus, non est Servus neque liber, non est masculus, ac fœmina: Omnes enim vos unus estis in Christo Jesu. Quod si vos estis Christi, ergò Abrahami semen estis, & secundum promissionem hæredes, docet Paulus in Epistola ad Galat. cap. 3. v. 28. 29.

Qui itaque vult unus esse ex Judæis: ille saltem id agat, ut Christum habeat, & sequatur. Sic erit semen Abrahami, & secundum promissionem hæres.

& impedire, quod proponit vers. eodem. ἐγὼ δὲ ἵ ὑμῶν
ego verò vobis parco. Ut autem piæ conjuges in
bus animum non abjiciant, sed vitæ conjugalis
te, & animo tranquillo ferant, 1. Docet, illa non esse
cum ipso tempore, & hominis ætate citò transire
V. 29. Τὸ πρὸς Φίμαι, ἀδελφοὶ ὁ καιρὸς σιωπευτικῶν
rum illud dico, fratres, tempus breve est: quasi dic
tates matrimonii ob certas causas quidem non con
lud autem dico, fratres, tempus istarum calamitati
momentaneum. 2. Piis conjugibus certas regula
proponit, & dicit ὅτι ἡσυχίαν ἔστω: Illud reliquum est
tur, ut, si velint mala conjugii moderatius ferre, se
las sibi habeant commendatas.

Prima est: *Qui habent uxores, sint ut non habentes.*
nit vers. 29. ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες
ut & qui habent uxores, sint ut non habentes. Q
vult, ut maritus in rebus adversis uxorem, commo
manæ sociam negligat, eiq; ope, consilio, & aliis
jugalibus requirat, non succurrat, sed ab illa non deper
lius gratiam sub prætextu paciis, & tranquillitatis d
propter voluptatem, & delicias temporales intermit
minus jubet, ejusq; honori, & voluntati convenit.

Secunda est: *Qui stent sint tanquam non stentes,* q
V. 30. καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες. Quæ re
piæ conjuges in rebus adversis cogitent, quòd habe
suos hostes, atque propterea mala vitæ præsentis a
perterrito animo ferant; ne hostes illa persentisc
ant, quo delectentur, & sese oblectent: vel etiam m
flictiones hujus vitæ esse momentaneas, & apud pic
gratiæ.

Tertia est: *Qui gaudent sint tanquam non gaudentes.*
ponit v. eodem. καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες.
vult, ut piæ conjuges, objecto lætitiæ accepto, dilig
dant, quòd in hac vita nihil sit constans, nihil perpe
nia sint lubrica, & vana.

B 2

ψ. 29.

ψ. 30.

